

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

รายงานผลการตรวจสอบที่ ๕๗/๒๕๖๖

เรื่อง สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน กรณีกล่าวอ้างว่า พื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผายลทับซ้อนกับพื้นที่วัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

อุทยานแห่งชาติภูผายล

ที่ ๑

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ที่ ๒

๑.ความเป็นมา

ผู้ร้อง

ร้องเรียนทางไปรษณีย์ต่อ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๑๐๖/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ กล่าวอ้างว่า วัดดอยธรรมเจดีย์ก่อตั้งเมื่อปี ๒๔๘๔ อยู่ในตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร เนื้อที่ประมาณ ๑,๑๐๐ ไร่ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อปี ๒๕๒๘ ต่อมาเมื่อปี ๒๕๓๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ประกาศเขตอุทยานแห่งชาติภูผายลทับซ้อนกับพื้นที่ของวัด และเมื่อปี ๒๕๖๔ วัดได้ยื่นคำขออนุญาตที่ดินต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ คัดค้านการออกโฉนดที่ดินดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าพื้นที่ที่วัดครอบครองประมาณ ๙๔๖ ไร่ ทับซ้อนกับเขตอุทยานแห่งชาติภูผายล โดยผู้ร้องและชาวบ้านในพื้นที่เข้าใจมาโดยตลอดว่า วัดไม่ได้อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูผายล เนื่องจากหลักเขตอุทยานแห่งชาติภูผายลอยู่นอกกำแพงของวัด จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ที่ สน ๐๐๒๐.๔/๒๐๗๕๑ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๕ ถึง เลขที่การคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

/๒.๑.๒ หนังสือ...

๒.๑.๒ หนังสือผู้ร้องที่ ๑ ที่ ทส ๐๙๒๐.๖๐๒/๑๘๖๗ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ หนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ที่ สน ๐๐๒๐.๔/๒๗๓๖๖ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๕ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๔ รายงานการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ จังหวัดสกลนคร ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ พร้อมบันทึกการให้ถ้อยคำของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๕ เอกสารสรุปประเด็นวัดดอยธรรมเจดีย์ขอออกเอกสารสิทธิ (โฉนดที่ดิน) ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผายล ของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๐ (อุดรธานี)

๒.๑.๖ เอกสารประวัติวัดดอยธรรมเจดีย์ และรายละเอียดเขตที่ดิน และเอกสารเพิ่มเติมจากผู้ร้อง

๒.๒. ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

วัดดอยธรรมเจดีย์เป็นวัดตามพระพุทธศาสนา ก่อตั้งเมื่อปี ๒๔๘๔ หลังจากที่ดิน [REDACTED] พาศิษยานุศิษย์เจริญสมณธรรมที่ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร และได้จำพรรษาอยู่บริเวณนี้ ระหว่างปี ๒๔๘๔ - ๒๔๘๗ ต่อมาเมื่อปี ๒๔๙๑ [REDACTED] ลูกศิษย์ของ [REDACTED] ได้พาบรรดาพระสงฆ์สามเณรมาจำพรรษาที่ถ้ำเสือ (วัดดอยธรรมเจดีย์) และเมื่อปี ๒๔๙๒ [REDACTED] วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี ได้มาเยี่ยมเยียนและพักอยู่ระยะหนึ่ง ชาวบ้านถือว่าเป็นนิมิตมงคลจึงร่วมกันตั้งชื่อวัดนี้ว่า วัดดอยธรรมเจดีย์ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๒๘ เขตวิสุงคามสีมา กว้าง ๔๐ เมตร ยาว ๘๐ เมตร มีเจ้าอาวาสมาแล้ว ๓ รูป^๑ มีหลักฐานการก่อตั้งวัด คือ ๑) เอกสารรับรองวัดจากสำนักงานพระพุทธศาสนา ออกเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ ระบุว่า วัดดอยธรรมเจดีย์เป็นวัดสร้างมาแต่โบราณ ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ เป็นวัดสมบูรณตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕^๒ ๒) เอกสารประวัติวัด จากสำนักงานพระพุทธศาสนาบันทึกไว้ว่า วัดดอยธรรมเจดีย์^๓ ตั้งอยู่ที่บ้านนาสีนวล หมู่ที่ ๓ ตำบลตองโขบ กิ่งอำเภอโคกศรีสุพรรณ...

^๑ รูปที่ ๑ [REDACTED] ปี ๒๔๙๑ - ๒๕๐๕

รูปที่ ๒ [REDACTED] ปี ๒๕๐๕ - ๒๕๖๓

รูปที่ ๓ [REDACTED] ๒๕๖๓ - ปัจจุบัน

^๒ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตรา ๓๑ วัดมีสองอย่าง

(๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

(๒) สำนักสงฆ์

ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล

เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป

^๓ อาคารเสนาสนะของวัดดอยธรรมเจดีย์ประกอบด้วยอุโบสถ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นอาคารไม้กุฏิสงฆ์จำนวน ๕๗ หลัง เป็นอาคารไม้ ๕๔ หลัง ครึ่งตึกครึ่งไม้ ๑ หลังและตึก ๒ หลัง วิหารพระพุทธรูปปางลีลาสน สร้างเมื่อ

โคกศรีสุพรรณ จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต ที่ดินตั้งวัดอาณาเขตทิศเหนือ ประมาณ ๑๐ เส้น ๑๕ วา ทิศใต้ประมาณ ๑๑ เส้น ๑๑ วา ทิศตะวันออกประมาณ ๑๑ เส้น ๑๒ วา ทิศตะวันตก ประมาณ ๑๘ เส้น (เนื้อที่ประมาณ ๑๘๐ ไร่)

ป่าบริเวณนี้เป็นป่าเบญจพรรณสลับกับลานหิน ช่วงก่อนที่จะก่อสร้าง เสนาสนะที่มั่นคงถาวรในปี ๒๕๐๒ [REDACTED] และพระสงฆ์รูปอื่นจะอาศัยอยู่ในถ้ำ และใช้น้ำจากห้วยเม็กเพื่อการอุปโภค บริโภค

เมื่อปี ๒๕๒๑ วัดก่อสร้างกำแพงล้อมรอบพื้นที่ที่ครอบครอง เพื่อป้องกันมิให้มีการตัดไม้ภายในวัด และเพื่อให้พระสงฆ์ สามเณร และผู้ปฏิบัติธรรมได้ปฏิบัติจิตภาวนาได้อย่างสงบและปลีกวิเวกจากความวุ่นวาย โดยกำหนดขอบเขตจากพื้นที่ที่เคยใช้ประโยชน์มาตั้งแต่ช่วงก่อตั้ง ต่อมาประมาณปี ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒ มีผู้เข้าไปปักหลักเขตอุทยานแห่งชาติภูผายลรอบกำแพงของวัด โดยหันฝั่งที่มีข้อความว่า “เขตอุทยานแห่งชาติ” เข้าหากำแพงวัด

เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔ วัดดอยธรรมเจดีย์โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสุพรรณบุรี^๔ ได้ยื่นขอรังวัดออกโฉนดที่ดินวัดดอยธรรมเจดีย์ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรีจึงมีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้มาระวางชี้แนวเขต และลงชื่อรับรองเขตที่ดิน ผลการรังวัดได้เนื้อที่ ๑,๑๓๕ ไร่ ๑ งาน ๑๙ ตารางวา มีพื้นที่ทับซ้อนกับเขตอุทยานแห่งชาติภูผายล จำนวน ๙๔๖.๐๑๔ ไร่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงคัดค้านแนวเขต ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔ จังหวัดสุพรรณบุรีได้มีคำสั่งจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ ๔๔๔๓/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๕ แต่งตั้งคณะทำงานร่วมตรวจสอบแนวเขตที่ดินของวัด มีนายอำเภอโคกศรีสุพรรณเป็นหัวหน้าคณะทำงาน พร้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เป็นคณะทำงาน และมีหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการที่ดิน หัวหน้าฝ่ายรังวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นคณะทำงานและเลขานุการ ซึ่งคณะทำงานได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า

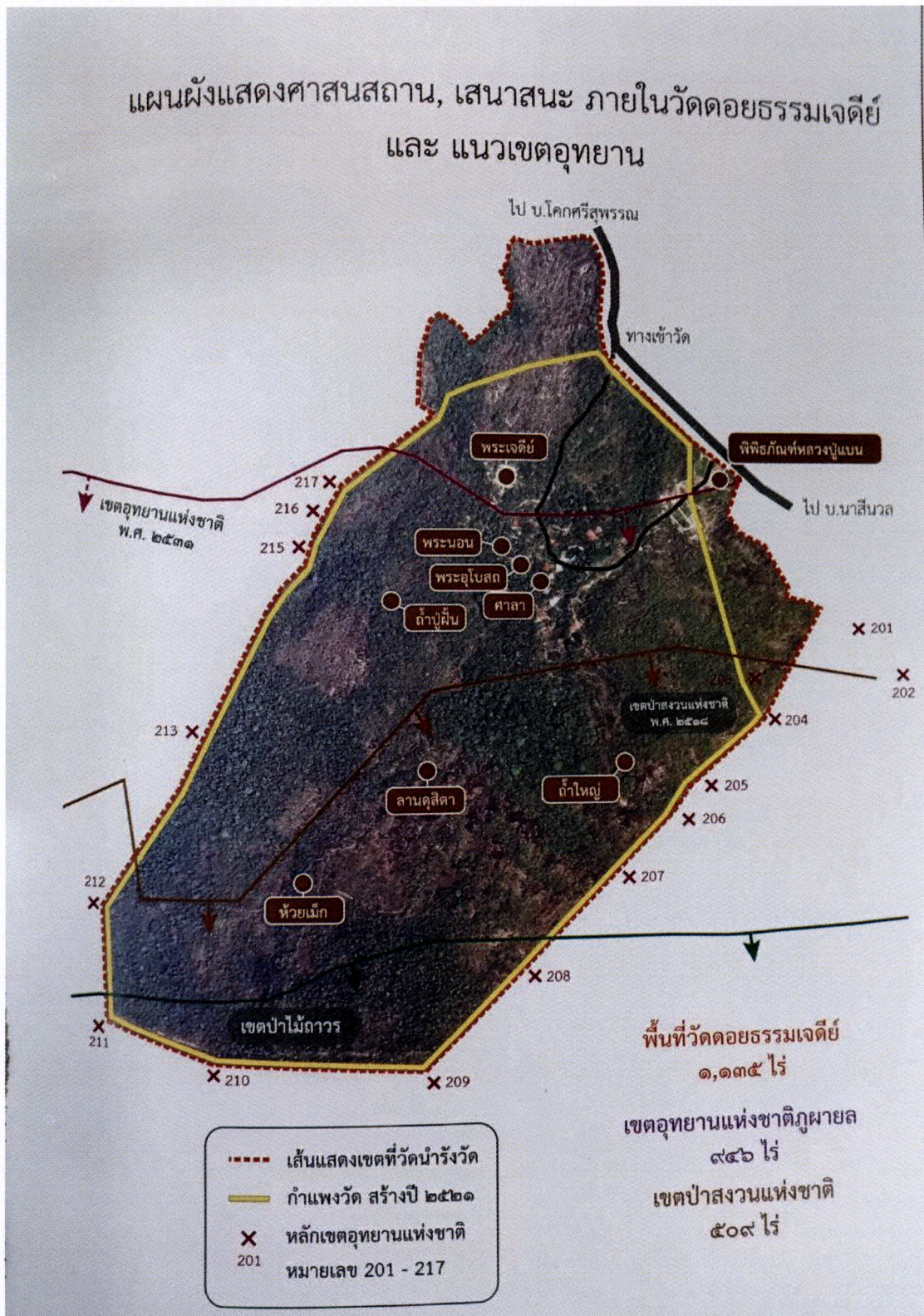
๑) มีหลักเขตอุทยานแห่งชาติปักตามแนวกำแพงของวัด จำนวน ๑๔ หลัก คือ หมายเลข ๒๐๓ ถึง ๒๑๓ และหมายเลข ๒๑๕ ถึง ๒๑๗ ซึ่งไม่ทราบที่มาของหลักเขตอุทยานดังกล่าว จึงเห็นควรให้สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ และสำนักอุทยานแห่งชาติ ตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม

/๒) สัมภาษณ์...

พ.ศ. ๒๕๐๒ วิหารพระพุทธรูปปางลีลา สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ ศาลาอเนกประสงค์ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นอาคารสองชั้นทรงไทยประยุกต์ ชั้นบนเป็นไม้ ชั้นล่างเป็นคอนกรีต ปูชนียวัตถุมีพระประธานอุโบสถปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๓.๒ เมตร ลงรักปิดทอง สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ พระพุทธรูปปางเลไลยก์ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ พระพุทธรูปสี่หัตถ์ยืน สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ พระพุทธรูปปางลีลา สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘

^๔ มติที่ประชุมมหาเถรสมาคมในการประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๒๘ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๘ ให้เจ้าอาวาสวัดทั้งหลายซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ในเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาลปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๖ ในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินของวัด กล่าวคือ การขอรังวัดรับโฉนด การขอสอบเขต การขอแบ่งแยก และการขอรังวัดรับรองแนวเขตที่ดินของวัด ให้เจ้าอาวาสมอบฉันทะให้กรมการศาสนาหรือตัวแทนของกรมการศาสนา (ปัจจุบันเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ) เป็นผู้กระทำการนิติกรรมแทนวัด แต่ข้อตกลงใด ๆ ในการทำนิติกรรม ในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสก่อน (หนังสือกรมการศาสนาที่ ศธ ๐๔๐๘/๑๐๙๕๗ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๘ เรื่อง วัดนารังวัดออกโฉนดที่ดิน ถึงอธิบดีกรมที่ดิน)

๒) สํารวจพบหลักเขตวิสุงคามสีมา จำนวน ๔ หลัก โดยได้รับพระราชทาน
วิสุงคามสีมา ประมาณ ๑๘๐ ไร่ อยู่ในพื้นที่ที่วัดครอบครองและทับซ้อนกับอุทยานแห่งชาติภูผายล
(ปรากฏตามภาพที่ ๑)

ภาพที่ ๑ แสดงศาสนสถาน เสนาสนะภายในวัดดอยธรรมเจดีย์ กำแพงวัด แนวเขต
และหลักเขตอุทยานแห่งชาติภูผายล

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างตามหนังสือผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ทส ๐๙๒๐.๖๐๒/๑๘๖๗ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ และเอกสารสรุปประเด็นวัดดอยธรรมเจดีย์ขอออกเอกสารสิทธิ (โฉนดที่ดิน) ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผายล ของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๐ (อุดรธานี) สรุปได้ว่า

๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑ จัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการ อ่างเก็บน้ำห้วยหวด ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร

๒) กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ (ขณะนั้น) ได้สำรวจพื้นที่เพื่อรวบรวม ข้อมูลจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๕ ตอนที่ ๑๒๒ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๑ โดยใช้ชื่อว่า “อุทยานแห่งชาติห้วยหวด” เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ ๕๗ ของประเทศไทย และเป็นอุทยานแห่งชาติ ๑ ใน ๕ อุทยานแห่งชาติเพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสเฉลิม พระชนมพรรษา ๕ รอบ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ ใช้เวลาสำรวจจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ๓ ปี จากปกติ ใช้เวลา ๕ ปี มีพื้นที่ครอบคลุม ๓ จังหวัด คือ สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร รวมเนื้อที่ ๕๑๗,๘๕๐ ไร่ และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “อุทยานแห่งชาติภูผายล” ตามประกาศกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๔

๓) เมื่อได้กำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติแล้ว กรมป่าไม้ (ขณะนั้น) ได้ปักหลักแนวเขตตามแนวเส้นพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติเป็นระยะ ๆ ตามแผนงานงบประมาณที่ได้รับแต่ละปี จนกระทั่งครั้งหลังสุดมีการปักหลักแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ในท้องที่สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ระหว่างปี ๒๕๔๓ - ๒๕๕๒ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ปักหลัก แนวเขตอุทยานแห่งชาติตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ตามแนวพระราชกฤษฎีกา โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการที่ดินป่าไม้ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๐ (อุดรธานี) เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ในท้องที่นั้น ๆ ร่วมสำรวจตรวจสอบแนวเขตพื้นที่ร่วมกันก่อนดำเนินการปักหลักแนวเขตอุทยาน แห่งชาติ

๔) สำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร มีหนังสือที่ สน ๐๐๒๐.๓/๒๒๐๙๕ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ ถึงผู้ถูกร้องที่ ๑ แจ้งให้ทราบกรณีรังวัดออกโฉนดที่ดิน และไประวางชี้แนว เขตและลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดิน เนื่องจาก ผู้ร้องขอออกเอกสารสิทธิจำนวน ๑,๓๐๐ ไร่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๙๒๐.๖๐๒/๓๙๐๘ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔ คัดค้านการขอออก โฉนดที่ดินของวัดในส่วนที่ทับซ้อนกับแนวเขตอุทยานแห่งชาติภูผายล จังหวัดสกลนครจึงได้ตั้ง

คณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบ พบว่าวัดมีหลักฐานการจดแจ้ง และมีหลักเขตของอุทยานแห่งชาติอยู่รอบแนวกำแพงวัด แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นว่าหลักเขตที่พบไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานยืนยันได้ และจุดที่พบไม่ตรงกับแนวเขตตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกา โดยหลักเขตที่พบเป็นของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งคาดว่าเป็นรุ่นเก่าที่ใช้ในช่วง ปี ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒ แต่ไม่ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้ปัก ทั้งนี้ โดยปกติเมื่อประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกาแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ จะส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมาปักหลักแสดงแนวเขต

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) สำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ซึ่งแจ้งตามหนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ที่ สน ๐๐๒๐.๔/๒๐๗๕๑ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๕ และ ที่ สน ๐๐๒๐.๔/๒๗๓๖๖ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๕ ตามลำดับ สรุปได้ว่า

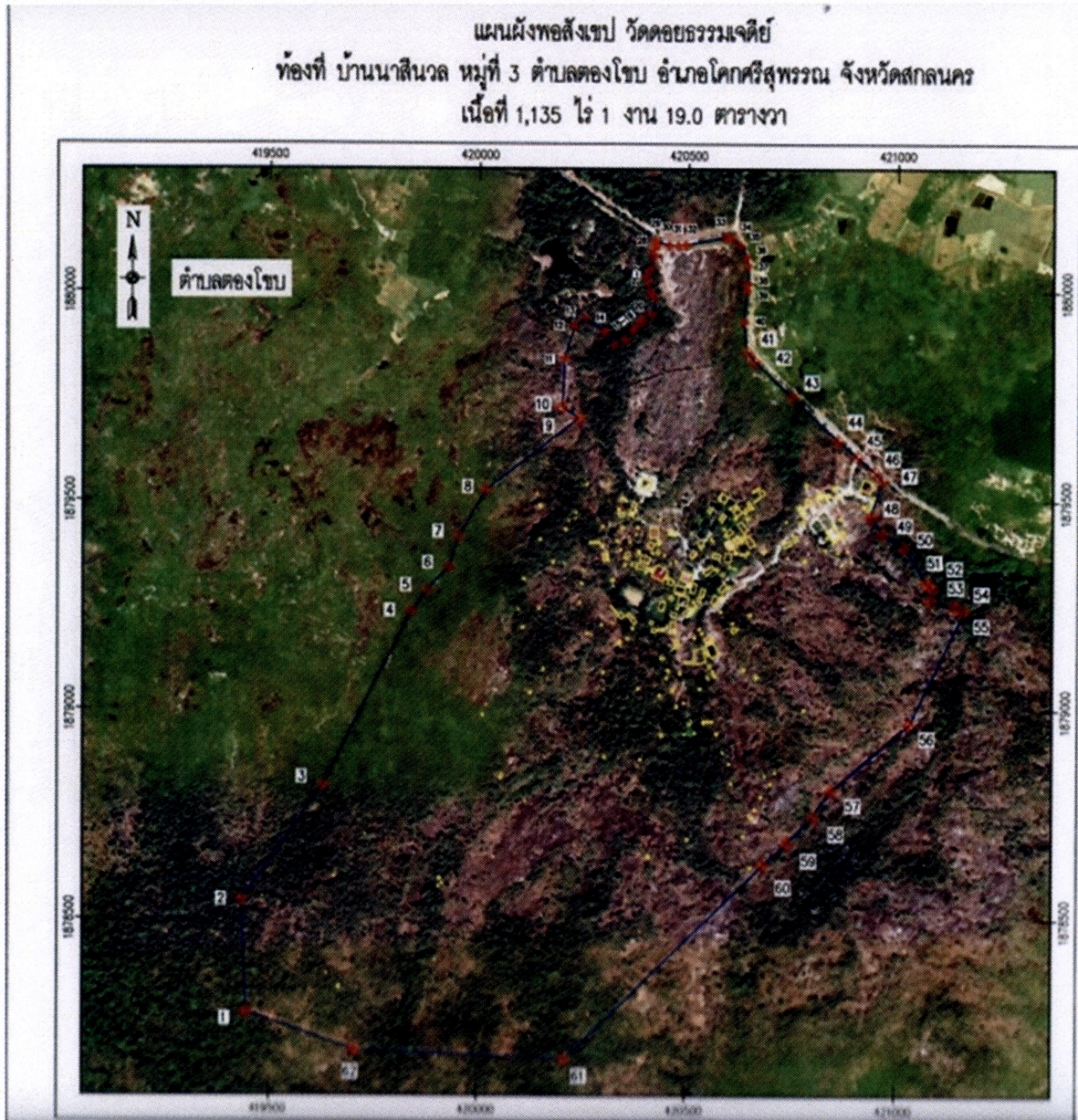
๑.๑) สำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนครได้รังวัดที่พิพาทจำนวน ๓ ครั้ง โดยการนำชี้แนวเขตที่ดินของตัวแทนวัด และพื้นที่พิพาทอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูผายล

๑.๒) จังหวัดสกลนครได้ประชุมหารือกรณีวัดดอยธรรมเจดีย์ขอออกโฉนดที่ดิน เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕ และได้มีคำสั่งที่ ๔๔๔๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๕ แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมตรวจสอบแนวเขตที่ดินของวัด เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแนวเขตที่ดินของวัด และแนวเขตที่ดินของรัฐก่อนการดำเนินการตามระเบียบกฎหมายต่อไป

๑.๓) คณะทำงานฯ ได้ลงพื้นที่ร่วมตรวจสอบแนวเขตแล้วเห็นว่า บริเวณที่ดินตามที่น่าตรวจสอบมีสภาพเป็นพื้นที่ป่า มีกำแพงเป็นแนวยาวตามแนวเขตตามที่ได้แจ้งการครอบครองซึ่งได้ก่อสร้างติดกับหลักเขตของอุทยานแห่งชาติภูผายลที่ปักอยู่นอกกำแพงวัดเป็นระยะ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตรวจสอบแล้ว ไม่ตรงกับพิกัดแผนที่ตามพระราชกฤษฎีกาเขตอุทยานแห่งชาติภูผายล ปี ๒๕๓๑ ส่วนด้านในกำแพง มีสภาพเป็นป่า ไร่ตลานหิน และมีกุฏิ ศาลา ตลอดจนถาวรวัตถุต่าง ๆ (ปรากฏตามภาพที่ ๒) หลังจากนั้นได้ประชุมหารือ และมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ดังนี้

(๑) ให้อำเภอโคกศรีสุพรรณสอบสวนพยานบุคคลเท่าที่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร้อง เพื่อประกอบการพิจารณาเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร คณะอนุกรรมการพิสูจน์สิทธิในที่ดินของรัฐจังหวัดสกลนคร (คพร.จังหวัดสกลนคร) และคณะกรรมการตรวจพิสูจน์สิทธิที่ดินตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๔๓ (ปี ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

(๒) ให้ใช้หลักฐานการรังวัดของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ที่ได้รังวัดตามที่ตัวแทนของวัดได้นำรังวัด และนำชี้ไว้แล้ว โดยให้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๐ (อุดรธานี) เปรียบเทียบกับหลักแนวเขตที่ดินของผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหรือไม่ ตำแหน่งอยู่ตรงตามค่าพิกัดแผนที่แนบท้ายหรือไม่

ภาพที่ ๒ แสดงเสนาสนะภายในวัดดอยธรรมเจดีย์ (กรอบสี่เหลี่ยม)

๑.๓) ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๕ คณะทำงานได้ลงพื้นที่ร่วมตรวจสอบแนวเขตที่ดินที่วัดครอบครองเป็นครั้งที่สอง และมีมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๕ เห็นชอบตามที่วัดได้แสดงความประสงค์ขอระงับการออกโฉนดที่ดิน ๑๘๐ ไร่ ไว้ก่อน และขอสงวนสิทธิในการพิสูจน์สิทธิในที่ดิน จำนวน ๑,๑๓๕ ไร่

นายอำเภอโคกศรีสุพรรณ หัวหน้าคณะทำงานได้รายงานผลการตรวจสอบต่อผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ทราบและพิจารณาสั่งการ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๕ และได้แจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ในฐานะผู้รับมอบอำนาจ เพื่อให้วัดพิสูจน์สิทธิในที่ดินตามที่ได้ยื่นคำขอรังวัดออกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๙^๕ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว

^๕ ประมวลกฎหมายที่ดิน

๒) [REDACTED] พยานบุคคล ให้ข้อเท็จจริงว่า ช่วงปี ๒๕๐๕ [REDACTED] ขณะนั้นมีพระสงฆ์จำพรรษาอยู่ประมาณ ๓ - ๔ รูป โดยอาศัยอยู่ในถ้ำ และใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคจากห้วยเม็ก ซึ่งอยู่นอกเขตวิสุงคามสีมา ห่างจากถ้ำประมาณ ครึ่งกิโลเมตร ต่อมาเมื่อปี ๒๕๒๑ พระสงฆ์ เณร ชาวบ้าน และพยานช่วยกันสร้างกำแพงรอบที่ดินที่วัด ครอบครอง เพื่อป้องกันไม่ให้คนเข้าไปตัดต้นไม้ โดยแนวเขตเกิดจากการตกลงร่วมกันระหว่างชาวบ้าน และวัด อ้างอิงพื้นที่จากร่องน้ำ (ห้วย) ธรรมชาติ

๓) [REDACTED] อดีตผู้อำนวยการศูนย์ป่าไม้สกลนคร พยานบุคคล ให้ข้อเท็จจริงว่า หลักเขตที่ดินที่มีข้อความว่า “เขตป่าสงวนแห่งชาติ” หรือ “เขตอุทยานแห่งชาติ” หันหน้าเข้าฝั่งใด แสดงว่าพื้นที่บริเวณนั้นไม่ใช่เขตป่าสงวนแห่งชาติหรืออุทยานแห่งชาติ ดังนั้น จาก ลักษณะการปักหลักเขตจึงแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ที่วัดครอบครองอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติ และการ ปักหลักเขต สามารถทำได้ ๒ วิธี คือ เจ้าหน้าที่เป็นผู้ปักเอง หรือจ้างผู้รับเหมาปัก ในกรณีจ้างผู้รับเหมา ปักหลักเขต ต้องมีเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการนำชี้พิกัด เพื่อป้องกันผู้รับเหมาปักผิด และรูล้ำเข้าไปในที่ ของบุคคลอื่น

๒.๒.๔ การแสวงหาข้อเท็จจริงจากพนักงานเจ้าหน้าที่

บริเวณภายในกำแพงของวัดมีลักษณะเป็นป่าสลับกับลานหิน มีเสนาสนะ กุฏิหลายหลัง โดยส่วนมากอยู่ในเขตวิสุงคามสีมา และพบพระประธานอุโบสถปางมารวิชัย พระพุทธรูป ปางสี่ไสยาสน์ และเจดีย์บรรจุอัฐิ สร้างเมื่อปี ๒๕๐๒ มีพระจำพรรษาอยู่ประมาณ ๑๑ รูป และมีผู้ปฏิบัติธรรมอาศัยอยู่ตามกุฏิต่าง ๆ ภายในบริเวณวัดมีความสงบมาก บริเวณรอบแนวกำแพงด้านนอก วัดมีลักษณะเป็นป่าและลานหิน และมีหลักเขตอุทยานแห่งชาติปักอยู่นอกกำแพงวัด ๑๔ หลัก โดยหัน ด้านที่มีข้อความว่า “เขตอุทยานแห่งชาติ” เข้าหากำแพง

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองได้กระทำหรือละเลย การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีประกาศพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาลับซ้อนทับซ้อนกับพื้นที่ของ วัดดอยธรรมเจดีย์ หรือไม่

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชน ได้ให้การรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไว้เป็นหลักว่า บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สิน^๖

/และขอบเขต...

มาตรา ๕๙ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินมาขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เป็นการเฉพาะรายไม่ว่าจะได้มีประกาศของรัฐมนตรีก่อนมาตรา ๕๘ แล้ว หรือไม่ก็ตาม เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณา เห็นสมควร ให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้วแต่กรณีได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตามวรรคหนึ่งให้หมายความ รวมถึงผู้ซึ่งได้ ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองด้วย

^๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก

ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

และขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” สิทธิดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดหน้าที่แก่หน่วยงานของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิให้แก่ประชาชน

๓.๒ ตามเอกสารการรับรองวัด และประวัติวัดจากสำนักงานพระพุทธศาสนา พบว่า วัดดอยธรรมเจดีย์เป็นวัดที่สร้างมาก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ โดยมีอาคารเสนาสนะประกอบด้วย พระพุทธรูปและอุโบสถที่สร้างเมื่อปี ๒๕๐๒ ภูมิสงฆ์จำนวน ๕๗ หลัง วิหาร อาคารเอนกประสงค์ และปูชนียวัตถุ ต่อมาในปี ๒๕๒๑ วัดได้ก่อสร้างกำแพงล้อมรอบพื้นที่วัด ให้ครอบคลุมการใช้พื้นที่ตามจริงของวัด ได้แก่ พื้นที่การจำพรรษาของพระสงฆ์ในถ้ำเสือและถ้ำใหญ่ การใช้น้ำจากห้วยเม็กเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นต้น โดยวัดได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เมื่อปี ๒๕๒๘ มีพื้นที่ตามเขตวิสุงคามสีมา ประมาณ ๑๘๐ ไร่ ตั้งอยู่บริเวณตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ซึ่งน้อยกว่าอาณาเขตที่วัดได้สร้างกำแพงไว้ เนื่องจากพื้นที่ในถ้ำใหญ่กับห้วยเม็กอยู่ห่างออกไปจากเขตวิสุงคามสีมา ต่อมาเมื่อปี ๒๕๓๑ ได้มีผู้เข้าไปปักหลักเขตอุทยานแห่งชาติภูผายลซึ่งมีข้อความว่า “เขตอุทยานแห่งชาติ” ไว้เป็นระยะ โดยรอบกำแพงวัดด้านนอก จำนวน ๑๔ หลัก โดยหันหลักเขตด้านที่มีข้อความเข้าหากำแพงวัด

ระหว่างปี ๒๕๒๗ - ๒๕๓๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ (กรมป่าไม้ในขณะนั้น ปัจจุบันเป็นหน้าที่และอำนาจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) ได้สำรวจพื้นที่เพื่อเตรียมกำหนดให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ โดยประกาศให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นอุทยานแห่งชาติภูผายล (เดิมใช้ชื่อว่าอุทยานแห่งชาติห้วยหวด) เมื่อปี ๒๕๓๑ มีพื้นที่ครอบคลุม ๓ จังหวัด ได้แก่ สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร เนื้อที่ ๕๑๗,๘๕๐ ไร่ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่อำเภอโคกศรีสุพรรณ (เดิมเป็นกิ่งอำเภอโคกศรีสุพรรณ) จังหวัดสกลนคร ด้วย เมื่อประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหน้าที่เข้าปักหลักเขตอุทยานแห่งชาติตามแผนงานงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่าหลักเขตที่ปักอยู่โดยรอบกำแพงด้านนอกของวัด จำนวน ๑๔ หลัก เป็นหลักเขตรุ่นเก่าของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ใช้ในช่วงปี ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒ แต่ไม่อาจใช้เป็นหลักฐานยืนยันแนวเขตได้เนื่องจากไม่ตรงกับแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ให้เป็นอุทยานแห่งชาติภูผายล

เมื่อปี ๒๕๖๔ วัดดอยธรรมเจดีย์โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ยื่นขอรังวัดเพื่อออกโฉนดที่ดินต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ผลการรังวัดตามที่ตัวแทนของวัดนำชี้แนวเขตปรากฏเนื้อที่รวมประมาณ ๑,๑๓๕ ไร่ ซึ่งทับซ้อนกับพื้นที่ของผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวนประมาณ ๙๔๖ ไร่ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ คัดค้านการออกโฉนดที่ดินของวัดในส่วนที่ทับซ้อน ต่อมาจังหวัดสกลนครได้มีคำสั่งที่ ๔๔๔๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๕ แต่งตั้งคณะทำงานร่วมตรวจสอบที่ดินของวัด โดยมีนายอำเภอโคกศรีสุพรรณ เป็นหัวหน้าคณะทำงาน และสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร

/เป็นคณะทำงาน...

๗ ปัญญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๑๗

(๑) ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังตนเอง เช่นเดียวกับโดยร่วมกับผู้อื่น

(๒) บุคคลใด ๆ จะถูกริบทรัพย์สินโดยพลการไม่ได้

เป็นคณะทำงานและเลขานุการ ในคราวการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๕ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบตามที่วัดแสดงความประสงค์ขอระงับการออกโฉนดที่ดิน ๑๘๐ ไร่ ไว้ก่อน และขอสงวนสิทธิในการพิสูจน์สิทธิในที่ดิน จำนวน ๑,๑๓๕ ไร่ และได้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร พร้อมทั้งแจ้งให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครดำเนินการเพื่อพิสูจน์สิทธิในที่ดินตามที่ได้ยื่นขอรังวัดออกโฉนดที่ดินไว้ต่อไป

๓.๓ พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏอย่างชัดแจ้งตามเอกสารการรับรองวัดและประวัติวัด จากสำนักงานพระพุทธศาสนาว่าวัดดอยธรรมเจดีย์เป็นวัดที่สร้างขึ้นก่อนปี ๒๔๘๔ และปรากฏหลักฐานการก่อสร้างกำแพงรอบพื้นที่วัดเมื่อปี ๒๕๒๑ รวมทั้งได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อปี ๒๕๒๘ ย่อมแสดงว่าวัดได้ใช้ประโยชน์พื้นที่มาก่อนการประกาศให้พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นเขตอุทยานแห่งชาติภูผายล เมื่อปี ๒๕๓๑ ประกอบกับในปีดังกล่าวมีการปักหลักเขตอุทยานแห่งชาติภูผายลที่มีข้อความว่า “เขตอุทยานแห่งชาติ” ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยอมรับว่าเป็นหลักเขตของผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือกรมป่าไม้ในขณะนั้น ปักหมุดเข้าหากำแพงวัดด้านนอกโดยรอบ ย่อมแสดงว่าอาณาเขตของวัดอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติภูผายล แม้ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะอ้างว่าเป็นหลักเขตที่ไม่ได้ปักตามแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ อีกทั้งไม่ทราบว่ามีผู้ใดเข้าปักหลักเขตก็ตาม แต่หากผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้สำรวจพื้นที่เพื่อเตรียมกำหนดให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ระหว่างปี ๒๕๒๗ - ๒๕๓๑ ด้วยการลงพื้นที่จริง ก็ย่อมจะต้องเห็นกำแพงของวัด ประกอบกับหลักเขตที่ปักอยู่รอบกำแพงวัดมีจำนวนมากถึง ๑๔ หลัก และผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้ข้อเท็จจริงด้วยว่าเมื่อได้ประกาศให้พื้นที่ใดเป็นอุทยานแห่งชาติแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เข้าปักหลักเขตอุทยานแห่งชาติตามแผนงานงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี เมื่อหลักเขตปรากฏขึ้นในปี ๒๕๓๑ ซึ่งเป็นปีที่ได้ประกาศเขตอุทยานแห่งชาติภูผายลแล้ว จึงเชื่อได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ปักหลักเขตดังกล่าวเอง และได้ยอมรับว่าวัดครอบครองและใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวมาก่อน

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น การประกาศให้พื้นที่อำเภอโคกศรีสุพรรณ (เดิมเป็นกิ่งอำเภอโคกศรีสุพรรณ) จังหวัดสกลนคร เป็นอุทยานแห่งชาติภูผายล จึงทับซ้อนกับพื้นที่ของวัด ซึ่งได้ครอบครองทำประโยชน์พื้นที่มาก่อน อันเป็นการกระทบต่อสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน จึงเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖ จึงมีมติว่า **ผู้ถูกร้องทั้งสองได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ต่อผู้ถูกร้องทั้งสอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปี ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ เพื่อดำเนินการ ดังนี้**

๔.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเริ่มกระบวนการเพิกถอนเขตอุทยานแห่งชาติภูผายล บริเวณที่ทับซ้อนกับพื้นที่ของวัดดอยธรรมเจดีย์ โดยให้เริ่มดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานนี้

๔.๒ มาตรการหรือแนวทางในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ กำหนดให้มีการสำรวจพื้นที่ให้ครอบคลุมทั่วพื้นที่ ก่อนการกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นอุทยานแห่งชาติ และหากพบว่าบริเวณใดมีผู้ครอบครองทำประโยชน์อยู่แล้ว ให้กันพื้นที่นั้น ออกจากการกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติทันที โดยต้องคำนึงถึงสิทธิครอบครองตามความเป็นจริง และไม่จำเป็นต้องเป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์
นางปรีดา คงแป้น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี
นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์
นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช
นายวสันต์ ภัยหลีกลี้
นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

